

ปัญหาทางกฎหมายตามพระราชกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม
ทางเทคโนโลยี พ.ศ.2566 :ศึกษาเฉพาะกรณีการสอบสวนและการได้มาซึ่งพยานหลักฐาน
ในความผิดทางอาชญากรรมทางเทคโนโลยี¹

รัฐาธิปัตย์ สุขกรี²

จากการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาทางกฎหมายตามพระราชกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี พ.ศ.2566 ศึกษาเฉพาะกรณีการสอบสวนและการได้มาซึ่งพยานหลักฐานในความผิดทางอาชญากรรมทางเทคโนโลยี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อความหมาย ประวัติความเป็นมาและแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการสอบสวนและการได้มาซึ่งพยานหลักฐานในความผิดทางอาชญากรรมทางเทคโนโลยี กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการสอบสวนและการได้มาซึ่งพยานหลักฐานในความผิดทางอาชญากรรมทางเทคโนโลยี เพื่อนำไปสู่การหาข้อเสนอนั้นและแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว เนื่องจากประเทศไทยประสบปัญหาความเสียหายจากปริมาณคดีอาชญากรรมทางเทคโนโลยีที่สูงมาก จากสถิติการแจ้งความในคดีอาชญากรรมทางเทคโนโลยี ระหว่าง 1 มีนาคม 2565 จนถึงวันที่ 31 พฤษภาคม 2566 มีรายงานคดีแล้วถึง 296,243 คดี เฉลี่ย 525 คดีต่อวัน คิดมูลค่าความเสียหายประมาณ 40,000 ล้านบาท หรือเฉลี่ย 74 ล้านบาทต่อวัน ทั้งนี้ คดีแจ้งความออนไลน์ส่วนใหญ่เกี่ยวกับการหลอกลวงซื้อขายสินค้า หรือบริการออนไลน์มากที่สุด 100,000 คดี (ร้อยละ 37.25) อันดับ 2 เป็นเรื่องหลอกให้โอนเงิน 36,896 คดี (ร้อยละ 13.65) อันดับ 3 เป็นการหลอกให้กู้เงิน 33,517 คดี (ร้อยละ 12.40) อันดับ 4 การหลอกให้ลงทุนผ่านระบบคอมพิวเตอร์ 22,740 คดี (ร้อยละ 8.41) และอันดับสุดท้าย การข่มขู่ทางโทรศัพท์ 20,474 คดี (ร้อยละ 7.57)³ ด้วยเหตุนี้พระราชกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี พ.ศ. 2566 จึงถูกตราขึ้นเพื่อจัดวางมาตรการเชิงระบบ รองรับการสืบสวนในยุคดิจิทัล โดยกำหนดการร้องทุกข์ในความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยีจะกระทำต่อพนักงานสอบสวน ณ สถานีตำรวจแห่งใดในราชอาณาจักร หรือกองบัญชาการตำรวจสืบสวนสอบสวนอาชญากรรมทางเทคโนโลยีก็ได้ และยังให้สิทธิแก่ประชาชนที่

¹ บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระ เรื่องปัญหาทางกฎหมายตามพระราชกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ทางเทคโนโลยี พ.ศ.2566 :ศึกษาเฉพาะกรณีการสอบสวนและการได้มาซึ่งพยานหลักฐานในความผิดทางอาชญากรรมทางเทคโนโลยี โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐ สันตาสว่าง และคณะกรรมการสอบ คือ รองศาสตราจารย์จุฑามาศ นิสารัตน์ และ รองศาสตราจารย์อรรณพ พจนานูรัตน์

² นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต (ส่วนภูมิภาค) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

³ คณะรัฐมนตรี,เอกสารประกอบพิจารณาพระราชกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี, อ.พ 1/2566 สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่งสำนักงานวิชาการสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

จะร้องทุกข์โดยวิธีการอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้ อันเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนในการเข้าถึงความยุติธรรมได้อย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ยังให้อำนาจพนักงานสอบสวนสั่งระงับธุรกรรมทางการเงินได้อย่างเร่งด่วนเพื่อยับยั้งการเคลื่อนย้ายทรัพย์สินจากการกระทำความผิด เสริมสร้างกลไกความร่วมมือระหว่างหน่วยงานรัฐ สถาบันการเงิน และผู้ให้บริการโทรคมนาคม เพื่อหยุดยั้งการยกย้าย ถ่ายเททรัพย์สินของอาชญากรได้อย่างทันทั่วทั้งที่ อีกทั้งยังสอดคล้องประสานกับมาตรการจากภาคเอกชนได้อีกด้วย แม้ต่อมารัฐได้ปรับปรุงกฎหมายดังกล่าวเพื่อให้เท่าทันรูปแบบการกระทำความผิดที่เกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยีมากขึ้น โดยตราพระราชกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติมที่ 2) พ.ศ. 2568 โดยวัตถุประสงค์เพื่อขยายอำนาจการกำกับดูแลและเสริมมาตรการเยียวยาผู้เสียหายมากยิ่งขึ้น

อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาการสอบสวนและการได้มาซึ่งพยานหลักฐานในความผิดทางอาชญากรรมทางเทคโนโลยีตามพระราชกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี พ.ศ.2566 ปรากฏว่าบทบัญญัติตามพระราชกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี พ.ศ.2566 ดังกล่าวยังมีปัญหาทางกฎหมายอยู่หลายประการสามารถสรุปได้ดังนี้

ประการแรกคือ ปัญหาเขตอำนาจสอบสวนของพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบสำนวนการสอบสวนในความผิดทางอาชญากรรมทางเทคโนโลยี ตามพระราชกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี พ.ศ.2566 มาตรา 8 วรรคสอง บัญญัติว่า “การร้องทุกข์ในความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยีจะกระทำต่อพนักงานสอบสวน ณ สถานีตำรวจแห่งใดในราชอาณาจักร หรือกองบัญชาการตำรวจสืบสวนสอบสวนอาชญากรรมทางเทคโนโลยีก็ได้ และจะร้องทุกข์โดยวิธีการอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้ โดยให้ถือว่าเป็นการร้องทุกข์โดยชอบด้วยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และในการสอบสวนหรือดำเนินการเกี่ยวกับการกระทำความผิดดังกล่าว ให้พนักงานสอบสวนที่รับคำร้องทุกข์ไม่ว่าประจำอยู่ที่ใด หรือพนักงานสอบสวนที่ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติกำหนด เป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบมีอำนาจสอบสวนและดำเนินการเกี่ยวกับการกระทำความผิดดังกล่าวไม่ว่าความผิดนั้นจะเกิดขึ้น ณ ที่ใดในราชอาณาจักร” นั้น กฎหมายดังกล่าว จึงขัดกับอำนาจสอบสวนของพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในกรณีความผิดกรณีที่เกิดท้องที่เดียวมาตรา 18 วรรคหนึ่งที่บัญญัติว่า “ในจังหวัดอื่นนอกจากจังหวัดพระนครและจังหวัดธนบุรี ให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ ปลัดอำเภอ และข้าราชการตำรวจซึ่งมียศตั้งแต่ชั้นนายร้อยตำรวจตรีหรือเทียบเท่าร้อยตำรวจตรีขึ้นไปมีอำนาจสอบสวนความผิดอาญาซึ่งได้เกิด หรืออ้าง หรือเชื่อว่าได้เกิดภายในเขตอำนาจของตน หรือผู้ต้องหาที่มีที่อยู่ หรือถูกจับภายในเขตอำนาจ ของตนได้” ส่วนประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 18 วรรคสองนั้น บัญญัติว่า “ในจังหวัดพระนครและจังหวัดธนบุรีให้ข้าราชการตำรวจซึ่งมียศตั้งแต่ชั้นนายร้อย

ตำรวจตรีหรือเทียบเท่านายร้อยตำรวจตรีขึ้นไป มีอำนาจสอบสวนความผิดอาญาซึ่งได้เกิด หรืออ้าง หรือเชื่อ ว่าได้เกิดภายในเขตอำนาจของตน หรือผู้ต้องหาที่มีที่อยู่ หรือถูกจับภายในเขตอำนาจของตนได้” ประกอบ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 18 วรรคสาม ได้บัญญัติต่อไปว่า “ภายใต้บังคับแห่ง บทบัญญัติในมาตรา 19 มาตรา 20 และมาตรา 21 ความผิดอาญาได้เกิดในเขตอำนาจพนักงานสอบสวนคน ใด โดยปกติให้เป็นหน้าที่พนักงานสอบสวนผู้นั้นเป็นผู้รับผิดชอบในการสอบสวนความผิดนั้น ๆ เพื่อดำเนินคดี เว้นแต่เมื่อมีเหตุจำเป็นหรือเพื่อความสะดวก จึงให้พนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ที่ผู้ต้องหา มีที่อยู่ หรือถูกจับเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการสอบสวน” ในส่วนกรณีความผิดที่เกิดหลายท้องที่ต่างกัมนั้น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 19 ได้บัญญัติว่าในกรณีต่อไปนี้ (1) เป็นการไม่ว่าการ กระทำผิดอาญาได้กระทำในท้องที่ใดในระหว่างหลายท้องที่ (2) เมื่อความผิดส่วนหนึ่งกระทำในท้องที่หนึ่ง แต่อีกส่วนหนึ่งในอีกท้องที่หนึ่ง (3) เมื่อความผิดนั้นเป็นความผิดต่อเนื่องและกระทำต่อเนื่องกัน ในท้องที่ ต่างๆ เกินกว่าท้องที่หนึ่งขึ้นไป (4) เมื่อเป็นความผิดหลายกรรมกระทำลงในท้องที่ต่างๆกัน (5) เมื่อความผิด เกิดขึ้นขณะผู้ต้องหากำลังเดินทาง (6) เมื่อความผิดเกิดขึ้นขณะผู้เสียหายกำลังเดินทาง พนักงานสอบสวนใน ท้องที่หนึ่งท้องที่ใดที่เกี่ยวข้องมีอำนาจสอบสวนได้ ในกรณีข้างต้นพนักงานสอบสวนต่อไปนี้เป็นผู้ รับผิดชอบในการสอบสวน (ก) ถ้าจับผู้ต้องหาได้แล้ว คือพนักงานสอบสวนท้องที่ที่จับ ได้อยู่ในเขตอำนาจ หรือ (ข) ถ้าจับผู้ต้องหา ยังไม่ได้ คือพนักงานสอบสวนซึ่งท้องที่ที่พบการกระทำผิดก่อนอยู่ในเขตอำนาจ และนอกจากนี้ยังขัดกับอำนาจศาลในการชำระคดีอาญาประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 22 ที่กำหนดว่า เมื่อความผิดเกิดขึ้น อ้างหรือเชื่อว่าได้เกิดขึ้นในเขตอำนาจของศาลใด ให้ชำระที่ศาลนั้น เว้นแต่ (1) เมื่อจำเลยมีที่อยู่หรือถูกจับในท้องที่หนึ่งหรือเมื่อเจ้าพนักงานทำการสอบสวนในท้องที่หนึ่งนอกเขต อำนาจของศาลดังกล่าวแล้วจะชำระที่ท้องที่นั้นอยู่ในเขตอำนาจก็ได้ อาจกล่าวได้ว่า อำนาจสอบสวนของ พนักงานสอบสวนตามมาตรา 18 และมาตรา 19 และอำนาจศาลในการชำระคดีอาญาตามมาตรา 22 ของ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาต้องมีความสอดคล้องกันเพราะใช้หลักการเดียวกัน ไม่สามารถ บัญญัติกฎหมายให้ขัดกันได้ เพราะจะไปกระทบถึงอำนาจฟ้องร้องของพนักงานอัยการและอำนาจศาลใน การพิจารณาคดี เนื่องจากเมื่อความผิดเกิดขึ้นในท้องที่ใดความสงบเรียบร้อยในท้องที่นั้นจะ ได้รับการ กระทบกระเทือนคดีอาญาควรจะถูกชำระในเขตนั้น นอกจากนี้พระราชกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี พ.ศ.2566 มาตรา 8 วรรคสอง ยังกระทบและขัดแย้งกับอำนาจ พิจารณาของศาลตามพระราชบัญญัติให้ใช้พระธรรมนูญศาลยุติธรรม พ.ศ. 2543 มาตรา 16 วรรคสองที่ กำหนดให้ศาลอาญามีเขตตลอดท้องที่กรุงเทพมหานครนอกจากท้องที่ที่อยู่ในเขตของศาลอาญากรุงเทพใต้ ศาลอาญาดังชัน ศาลอาญาธนบุรี ศาลอาญาพระโขนง ศาลอาญามีนบุรี และศาลยุติธรรมอื่นตามที่ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลนั้นกำหนดไว้ และพระราชบัญญัติให้ใช้พระธรรมนูญศาลยุติธรรม พ.ศ. 2543 มาตรา 19 วรรคสองที่กำหนด ศาลอาญา ศาลอาญากรุงเทพใต้ ศาลอาญาดังชัน ศาลอาญาธนบุรี ศาลอาญา

พระโขนงและศาลอาญามีนบุรี มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญา ทั้งปวงที่มีใ้ได้อยู่ในอำนาจของศาลยุติธรรมอื่น รวมทั้งคดีอื่นใดที่มีกฎหมายบัญญัติ ให้อยู่ในอำนาจของศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญา และ มาตรา 18 ที่กำหนดว่าศาลจังหวัดมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาทั้งปวงที่มีใ้ได้อยู่ในอำนาจของศาลยุติธรรมอื่นประกอบกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 16 กำหนดไว้อย่างชัดเจนว่า อำนาจศาล อำนาจผู้พิพากษา อำนาจพนักงานอัยการและอำนาจพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ในการที่จะปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ต้องเป็นไปตามกฎหมายและข้อบังคับทั้งหลายอันว่าด้วยการจัดตั้งศาลยุติธรรมและระบุนอำนาจและหน้าที่ของผู้พิพากษาหรือซึ่งว่าด้วยอำนาจและหน้าที่ของพนักงานอัยการหรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจนั้นๆ จึงเห็นได้ว่า พระราชกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี พ.ศ.2566 มาตรา 8 วรรคสอง ทำให้ปัญหาการคืนสำนวนการสอบสวน ในคดีอาชญากรรมทางเทคโนโลยีในปัจจุบันเป็นอย่างมาก ทำให้เสียเวลา และเสียค่าใช้จ่ายของรัฐ และเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยไม่จำเป็น นอกจากนี้ยังกระทบสิทธิของประชาชนทั้งตัวผู้เสียหายและผู้ต้องหาอีกด้วย เพราะศาลเหนือท้องที่ที่ผู้เสียหายไปแจ้งความร้องทุกข์ที่ไม่ใช่ท้องที่เกิด อ้าง เชื่อว่าได้เกิดภายในเขตอำนาจของตน หรือผู้ต้องหาที่มีที่อยู่ หรือถูกจับภายในเขตอำนาจของตนตามประมวลกฎหมาย มาตรา 18 และมาตรา 19 ไม่มีอำนาจในการชำระคดีอาญา ประกอบกับอำนาจการสอบสวนของพนักงานสอบสวน อำนาจพนักงานอัยการในฟ้องร้องคดี และอำนาจศาลในการชำระคดีอาญา มีหลักเดียวกันและกฎหมายต้องมีความสอดคล้องกันไม่อาจขัดแย้งกันได้

ประการที่สอง คือปัญหาการสอบปากคำผู้เสียหายหรือพยานข้ามเขตอำนาจสอบสวนในความผิดทางอาชญากรรมทางเทคโนโลยี ตามพระราชกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี พ.ศ.2566 มาตรา 8 วรรคสอง กำหนดว่า การร้องทุกข์ในความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยีจะกระทำต่อพนักงานสอบสวน ณ สถานที่ตำรวจแห่งใดในราชอาณาจักร หรือ กองบัญชาการตำรวจสืบสวนสอบสวนอาชญากรรมทางเทคโนโลยีก็ได้ และจะร้องทุกข์โดยวิธีการอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้ โดยให้ถือว่าเป็นการร้องทุกข์โดยชอบด้วยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และในการสอบสวนหรือดำเนินการเกี่ยวกับการกระทำความผิดดังกล่าว ให้พนักงานสอบสวนที่รับคำร้องทุกข์ ไม่ว่าประจำอยู่ที่ใด หรือพนักงานสอบสวนที่ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติกำหนด เป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบมีอำนาจสอบสวนและดำเนินการเกี่ยวกับการกระทำความผิดดังกล่าวไม่ว่าความผิดนั้นจะเกิดขึ้น ณ ที่ใดในราชอาณาจักร นั้น แต่พระราชกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี พ.ศ. 2566 กลับมิได้บัญญัติในเรื่องการสอบปากคำผู้เสียหาย หรือพยานไว้โดยเป็นการเฉพาะ จึงต้องนำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 133 ประกอบมาตรา 131 ที่ได้กำหนดให้ พนักงานสอบสวนมีอำนาจออกหมายเรียกผู้เสียหายหรือบุคคลใด ซึ่งมีเหตุอันควรเชื่อว่าถ้อยคำของเขาอาจเป็นประโยชน์แก่คดีให้มาตามเวลาและสถานที่ในหมาย แล้วให้ถามปากคำบุคคลนั้นมาใช้บังคับโดยอนุโลม จึงเห็นได้อย่างชัดเจนว่า

กฎหมายดังกล่าวยังไม่มีความสอดคล้องกันกล่าวคือ พระราชกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี พ.ศ.2566 มาตรา 8 วรรคสอง ให้สิทธิหรือให้ความสะดวกแก่ผู้เสียหายที่จะไปแจ้งความร้องทุกข์ ณ สถานีตำรวจแห่งใดในราชอาณาจักร หรือ กองบัญชาการตำรวจสืบสวนสอบสวนอาชญากรรมทางเทคโนโลยีก็ได้ และยังกำหนดให้พนักงานสอบสวนที่รับคำร้องทุกข์ ไม่ว่าจะประจำอยู่ที่ใดหรือพนักงานสอบสวนที่ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติกำหนดเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ ในทางกลับกันประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 133 กฎหมายกลับกำหนดให้พนักงานสอบสวนออกหมายผู้เสียหาย หรือ ผู้เสียหาย มาให้ปากคำ ณ สถานที่ในหมายซึ่งก็คือ สถานีตำรวจ หรือ กองบัญชาการตำรวจสืบสวนสอบสวนอาชญากรรมทางเทคโนโลยีเท่านั้น ทั้งนี้ สถานที่ดังกล่าวไม่ว่าจะเป็นการตั้งหรือกองบัญชาการตำรวจสืบสวนสอบสวนอาชญากรรมทางเทคโนโลยี อาจมีใช้ตั้งอยู่ตามภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่แห่งจริงของผู้เสียหาย หรือถิ่นที่อยู่ของพยานต่างๆ ซึ่งต่างฝ่ายอาจมีภูมิลำเนาออกเขตอำนาจของพนักงานสอบสวน ทำให้เกิดปัญหาในการหมายเรียกตัวผู้เสียหายมาสอบปากคำหรือสอบปากคำเพิ่มเติมบางประเด็น หรือ พยานที่เกี่ยวข้องมาสอบปากคำที่มีเหตุอันควรเชื่อว่าถ้อยคำของพยานอาจเป็นประโยชน์แก่คดีเป็นไปได้อย่างจำกัด การที่พนักงานสอบสวนจะต้องรอสอบปากคำทั้งผู้เสียหายและพยานครบทุกปากจึงเป็นไปได้อย่างยากลำบากไม่ว่าจะเป็นด้วยเหตุสถานที่ เวลา และค่าใช้จ่ายต่างๆ ทำให้การสอบสวนในคดีอาชญากรรมทางเทคโนโลยีมีความล่าช้า กระทั่งสิทธิของผู้เสียหาย ผู้ต้องหาเป็นอย่างมากในอันที่จะได้รับการพิจารณาอย่างรวดเร็วและเป็นธรรม

เมื่อทำการวิเคราะห์และศึกษาพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.2544 มาตรา 7 ที่บัญญัติห้ามมิให้ปฏิเสธความมีผลผูกพันและตามการบังคับใช้ทางกฎหมายของข้อความที่อยู่ในรูปของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ และพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.2544 มาตรา 8 ได้บัญญัติไว้ในกรณีที่ถูกกฎหมายกำหนดให้การใดต้องทำเป็นหนังสือ มีหลักฐานเป็นหนังสือหรือมีเอกสารมาแสดง หรือ กำหนดผลทางกฎหมายกรณีไม่ทำเป็นหนังสือ ไม่มีหลักฐานมาแสดงถ้าได้การจัดทำข้อความขึ้นเป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่สามารถเข้าถึงและนำมาใช้ไม่เปลี่ยนแปลง ให้ถือว่าข้อความนั้นเป็นหลักฐานหรือมีเอกสารมาแสดงตามที่กฎหมายกำหนดแล้ว และตามมาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.2544 ที่บัญญัติว่า ในกรณีที่กฎหมายกำหนดให้มีการลงลายมือชื่อ หรือ กำหนดผลทางกฎหมายกรณีที่ไม่มีการลงลายมือชื่อไว้ ให้ถือว่าได้มีการลงลายมือชื่อแล้ว ถ้า (1) ใช้วิธีการที่สามารถระบุตัวเจ้าของลายมือชื่อ และสามารถแสดงเจตนาของเจ้าของลายมือชื่อเกี่ยวกับข้อความในข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ และ (2) ใช้วิธีการอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้ (ก) วิธีการที่เชื่อถือได้โดยเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการสร้างหรือส่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ โดยคำนึงถึงพฤติการณ์แวดล้อมทั้งปวง รวมถึงข้อตกลงใด ๆ ที่เกี่ยวข้อง หรือ (ข) วิธีการอื่นใดที่สามารถยืนยันตัวเจ้าของลายมือชื่อและสามารถแสดงเจตนาของเจ้าของลายมือชื่อตาม (1) ได้ด้วยวิธีการนั้นเองหรือประกอบกับพยานหลักฐานอื่น

นอกจากนี้ พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.2544 มาตรา 12 กำหนดให้ในกรณีที่กฎหมายกำหนดให้เก็บรักษาเอกสารหรือข้อความใด ถ้าได้เก็บรักษาในรูปข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ตามหลักเกณฑ์ต่อไปนี้ให้ถือว่าได้มีการเก็บรักษาเอกสารหรือข้อความตามที่กฎหมายต้องการแล้ว (1) ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์นั้นสามารถเข้าถึงและนำกลับมาใช้โดยความหมายไม่เปลี่ยนแปลง (2) ได้เก็บรักษาข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ให้อยู่ในรูปแบบที่เป็นอยู่ในขณะสร้าง ส่ง หรือได้รับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์นั้น หรืออยู่ในรูปแบบที่สามารถแสดงข้อความที่สร้าง ส่ง หรือรับให้ปรากฏที่ถูกต้องได้ และ (3) ได้เก็บรักษาข้อความส่วนที่ระบุถึงแหล่งกำเนิด ต้นทาง และปลายทางของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ตลอดจนวันและเวลาที่ส่งหรือได้รับข้อความดังกล่าวผลคือตามพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 มาตรา 11 ได้บัญญัติไว้อย่างชัดเจนว่าห้ามมิให้ปฏิเสธการรับฟังข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เป็นพยานหลักฐานในกระบวนการพิจารณาตามกฎหมายทั้งในคดีแพ่ง คดีอาญา หรือคดีอื่นใด เพียงเพราะว่าเป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ในการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานว่าข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์จะเชื่อถือได้หรือไม่นั้นให้พิจารณาถึงความน่าเชื่อถือของลักษณะหรือวิธีการที่ใช้สร้าง เก็บรักษา หรือสื่อสารข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ลักษณะหรือวิธีการเก็บรักษาความครบถ้วน และไม่มีมีการเปลี่ยนแปลงข้อความลักษณะ หรือวิธีการที่ใช้ในการะบุหรือแสดงตัวผู้ส่งข้อมูล รวมทั้งพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้องทั้งปวง ดังนั้น หากนำวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์มาใช้สอบปากคำพยานผู้เสียหายหรือพยานข้ามเขตอำนาจสอบสวนในความผิดทางอาชญากรรมทางเทคโนโลยี โดยใช้วิธีการที่สามารถระบุตัวเจ้าของลายมือชื่อ และสามารถแสดงเจตนาของเจ้าของลายมือชื่อเกี่ยวกับข้อความในข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์นั้นสามารถเข้าถึงและนำกลับมาใช้โดยความหมายไม่เปลี่ยนแปลงและได้เก็บรักษาข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ให้อยู่ในรูปแบบที่เป็นอยู่ในขณะสร้าง ส่งหรือได้รับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์นั้น หรืออยู่ในรูปแบบที่สามารถแสดงข้อความที่สร้าง ส่ง หรือรับให้ปรากฏที่ถูกต้องได้ รวมถึงระบุถึงแหล่งกำเนิด ต้นทาง และปลายทางของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ตลอดจนวันและเวลาที่ส่งหรือได้รับข้อความ การนำวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์มาใช้สอบปากคำพยานผู้เสียหายหรือพยานข้ามเขตอำนาจสอบสวนในความผิดทางอาชญากรรมทางเทคโนโลยีจึงสามารถกระทำได้อันเป็นไปตามหลักความเท่าเทียมกันที่ให้ระบบอิเล็กทรอนิกส์ได้รับการยอมรับว่ามีผลทางกฎหมายเทียบเท่ากับเอกสารหรือการกระทำในรูปแบบกระดาษและทำให้การกระบวนการสอบสวนต่างๆ เป็นไปด้วยความสอดคล้องกับหลักการพิจารณาคดีอาญาโดยความรวดเร็ว นอกจากนี้ยังเป็นการสอดคล้องกับพระราชกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี พ.ศ.2566 มาตรา 8 วรรคสอง ที่กำหนดการร้องทุกข์ในความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยีจะกระทำต่อพนักงานสอบสวน ณ สถานีตำรวจแห่งใดในราชอาณาจักร หรือ กองบัญชาการตำรวจสืบสวนสอบสวนอาชญากรรมทางเทคโนโลยีก็ได้ และจะร้องทุกข์โดยวิธีการอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้ และให้พนักงานสอบสวนท้องที่นั้นมีอำนาจสอบสวนและดำเนินการเกี่ยวกับการกระทำความผิดดังกล่าวไม่ว่าความผิดนั้นจะเกิดขึ้น ณ ที่ใดในราชอาณาจักรอีกด้วย

ประการที่สาม คือปัญหาการกำหนดกรอบระยะเวลาในการนำเสนอพยานหลักฐานตามหมายเรียกพนักงานสอบสวนของสถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการธุรกิจในความผิดทางอาชญากรรมทางเทคโนโลยี ตามพระราชกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี พ.ศ. 2566 มาตรา 4 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า เพื่อป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยีในกรณีที่มีเหตุอันสงสัยว่ามีหรืออาจมีการกระทำความผิดอาชญากรรมทางเทคโนโลยี ให้สถาบันการเงินและผู้ประกอบการธุรกิจมีหน้าที่เปิดเผยหรือแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับบัญชีและธุรกรรมของลูกค้าที่เกี่ยวข้อง และเลขที่กระเป๋าสินทรัพย์ดิจิทัลในระหว่างสถาบันการเงินและผู้ประกอบการธุรกิจนั้นผ่านระบบหรือกระบวนการเปิดเผยหรือแลกเปลี่ยนข้อมูลที่กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมสอบสวนคดีพิเศษ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทย และสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ เห็นชอบด้วย และตามพระราชกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี พุทธศักราช 2566 มาตรา 4 วรรคสาม ได้บัญญัติว่าเมื่อมีการเปิดเผยหรือแลกเปลี่ยนข้อมูลตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้ผู้เปิดเผยหรือแลกเปลี่ยนข้อมูลแจ้งให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติ หรือกรมสอบสวนคดีพิเศษ แล้วแต่กรณีและสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินทราบโดยทันที และเมื่อได้ รับแจ้งแล้วให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมสอบสวนคดีพิเศษ หรือสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินแล้วแต่กรณี มีอำนาจนำข้อมูลดังกล่าวไปใช้ประโยชน์เพื่อป้องกัน ปราบปราม หรือระงับธุรกรรมกรรมทางเทคโนโลยีได้ นอกจากนี้ตามพระราชกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี พุทธศักราช 2566 มาตรา 8/5 (3) ได้ให้อำนาจศูนย์ปฏิบัติการเพื่อป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี “ศปอท” ในการสั่งให้สถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการธุรกิจนำส่งข้อมูลเกี่ยวกับบัญชีและธุรกรรมที่ต้องสงสัย ตามมาตรา 8/5 (3) เท่านั้น แต่กฎหมายดังกล่าวกลับมิได้ระบุกรอบระยะเวลาที่ชัดเจนในการสั่งให้สถาบันการเงินและผู้ประกอบการธุรกิจนำส่งมอบข้อมูลพยานหลักฐานข้างต้น อีกทั้งเมื่อพิจารณาประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาซึ่งเป็นกฎหมายแม่บทแล้ว มาตรา 131 ประกอบมาตรา 132 (3) กำหนดว่าเพื่อประโยชน์แห่งการรวบรวมพยานหลักฐานให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจหมายเรียกบุคคลซึ่งครอบครองสิ่งของซึ่งอาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้ แต่บุคคลที่ถูกหมายเรียกไม่จำเป็นต้องมาเอง เมื่อจัดส่งสิ่งของมาตามหมายแล้วให้ถือเสมือนว่าได้ปฏิบัติตามหมาย ซึ่งเห็นได้ว่าแม้แต่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเองก็มิได้บัญญัติกรอบระยะเวลาในส่งนำพยานหลักฐานไว้โดยชัดเจน จึงให้เกิดปัญหาความล่าช้าในกระบวนการสอบสวนเป็นอย่างมาก เนื่องจากความล่าช้าในคดีอาญาย่อมกระทบโดยตรงต่อสิทธิเสรีภาพของผู้เสียหาย และผู้ถูกกล่าวหา ซึ่งควรต้องเร่งรัดการสอบสวนภายในเวลาอันสมควร ประกอบกับพยานหลักฐานจากสถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการธุรกิจ มีความสำคัญอย่างมากในการสอบสวนและดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดในความผิดทางอาชญากรรมทางเทคโนโลยี เพราะฉะนั้นหากสถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการธุรกิจไม่ดำเนินส่งมอบพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องแล้วย่อมกระทบต่อ

ผู้เสียหายในการดำเนินเอาผิดกับต้องหา และหรือกระทบกับผู้ต้องหาเองในการพิสูจน์ความผิดบริสุทธิ์ของตนเอง ด้วยเหตุนี้เพื่อให้สอดคล้องแนวคิดและวัตถุประสงค์ในการตราพระราชกำหนดป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี ที่ต้องการความสะดวก และรวดเร็ว ในการปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยีให้หมดไปจากสังคมไทย จึงเห็นสมควรแก้ไขกฎหมายให้มีการกำหนดระยะเวลาการส่งมอบพยานหลักฐานของสถาบันการเงินและผู้ประกอบธุรกิจตามหมายเรียกของพนักงานสอบสวนให้มีกรอบระยะเวลาที่ชัดเจนแน่นอนและชัดเจน นอกจากนี้กฎหมายยังต้องกำหนดบทลงโทษแก่สถาบันการเงินหรือผู้ประกอบธุรกิจในกรณีที่สถาบันการเงินหรือผู้ประกอบธุรกิจที่ฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานสอบสวนให้มีความชัดเจนแน่นอนด้วย

ประการสุดท้าย คือปัญหาการสั่งให้ผู้ประกอบธุรกิจเก็บข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ระดับการลบแก้ไขเปลี่ยนแปลงพยานหลักฐานไว้ชั่วคราว ในคดีความผิดทางอาชญากรรมทางเทคโนโลยี ตามพระราชกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี พ.ศ.2566 มาตรา 3 ได้กำหนดบทนิยามผู้ประกอบธุรกิจ หมายความว่า ผู้ประกอบธุรกิจตามกฎหมายว่าด้วยระบบการชำระเงินและผู้ประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัลตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัลเท่านั้น ซึ่งผู้ประกอบธุรกิจเก็บข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์มีได้จัดอยู่ในนิยามของกฎหมายดังกล่าว ทำให้เกิดปัญหาการได้มาซึ่งพยานหลักฐานเกี่ยวกับการกระทำความผิดทางอาชญากรรมทางเทคโนโลยีในปัจจุบันที่ยากจะแก้ไข กล่าวคือพยานหลักฐานในการเอาผิดผู้กระทำความผิดทางอาชญากรรมทางเทคโนโลยีมีความพิเศษกว่าพยานหลักฐานในคดีอาญาทั่ว ๆ ไป ซึ่งมักปรากฏในรูปแบบของข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่อยู่ในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ พยานหลักฐานเหล่านี้เป็นพยานหลักฐานที่มีความบอบบางอย่างมาก เพราะสามารถถูกควบคุม ลบ ทำลาย ทางระยะไกลได้โดยมิได้ถูกจำกัดทางด้านพรมแดน ประกอบกับตามพระราชกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี พ.ศ.2566 มาตรา 5 ที่บัญญัติในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิดอาชญากรรมทางเทคโนโลยีและมีความจำเป็นต้องทราบข้อมูลการลงทะเบียนผู้ใช้งาน หรือข้อมูลทางคอมพิวเตอร์ ให้สำนักงานตำแหน่งชาติ กรมสอบสวนคดีพิเศษ หรือสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินแล้วแต่กรณีมีอำนาจสั่งให้ผู้ให้บริการเครือข่ายโทรศัพท์ ผู้ให้บริการโทรคมนาคมอื่น หรือผู้ให้บริการอื่นที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดดังกล่าว เปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องเท่าที่จำเป็น และเมื่อได้รับคำสั่งแล้วให้ผู้ให้บริการเครือข่ายโทรศัพท์ ผู้ให้บริการโทรคมนาคมอื่น หรือผู้ให้บริการอื่นที่เกี่ยวข้องกับการกระทำนั้นมีหน้าที่ส่งข้อมูลดังกล่าวให้แก่ผู้ส่งภายในระยะเวลาที่ผู้ส่งกำหนดอาจกล่าวได้ว่าเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมีอำนาจเพียงเรียกข้อมูลการลงทะเบียนผู้ใช้งาน หรือข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์จากผู้ให้บริการเครือข่ายโทรศัพท์ ผู้ให้บริการโทรคมนาคมอื่น หรือผู้ให้บริการอื่นที่เกี่ยวข้องเท่านั้น โดยข้อมูลการลงทะเบียนผู้ใช้งานเป็นเพียงข้อมูลที่ให้ทราบข้อมูลใช้งานรายบุคคลของผู้ใช้งานเบื้องต้นในการระบุตัวผู้กระทำความผิด และข้อมูลจราจรคอมพิวเตอร์ก็มีไว้เพื่อให้ทราบ

ถึงแหล่งกำเนิด ต้นทาง ปลายทาง เส้นทาง เวลา วันที่ ปริมาณ ระยะเวลา ชนิดของบริการ หรืออื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการติดต่อสื่อสารของระบบคอมพิวเตอร์เท่านั้น สำหรับในส่วนข้อมูลพยานหลักฐานที่อยู่คอมพิวเตอร์ ต่างๆ หรือพยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์นั้น ตามพระราชกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี พ.ศ. 2566 ยังขาดมาตรการในการเข้าถึงข้อมูลทางคอมพิวเตอร์ทางอิเล็กทรอนิกส์ไว้โดยตรงทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องอาศัยอำนาจเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 ตามมาตรา 18 วรรคหนึ่ง (5) และวรรคสอง ในการสั่งให้บุคคลซึ่งครอบครองหรือควบคุมข้อมูลคอมพิวเตอร์ หรืออุปกรณ์ที่ใช้เก็บข้อมูลคอมพิวเตอร์ ส่งมอบข้อมูลคอมพิวเตอร์ หรืออุปกรณ์ดังกล่าวให้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่ หรือ มาตรา 18 วรรคหนึ่ง (6) และวรรคสอง ตรวจสอบหรือเข้าถึงระบบคอมพิวเตอร์ ข้อมูลคอมพิวเตอร์ หรืออุปกรณ์ที่ใช้เก็บข้อมูลคอมพิวเตอร์ของบุคคลใด อันเป็นหลักฐานหรืออาจใช้เป็นพยานหลักฐานเกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือเพื่อสืบสวนหาตัวผู้กระทำความผิดและสั่งให้บุคคลนั้นส่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ ที่เกี่ยวข้องเท่าที่จำเป็นด้วยก็ได้ หรือ มาตรา 18 วรรคหนึ่ง (7) และวรรคสอง ถอดรหัสลับของข้อมูลคอมพิวเตอร์ข้อมูลใด หรือสั่งให้บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการเข้ารหัสลับของข้อมูลคอมพิวเตอร์ ทำการถอดรหัสลับ หรือให้ความร่วมมือกับพนักงานเจ้าหน้าที่ในการถอดรหัสลับดังกล่าว เพื่อประโยชน์ในการสืบสวนและสอบสวนของพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในบรรดาความผิดต่อกฎหมายอื่นซึ่งได้ใช้ระบบคอมพิวเตอร์ ข้อมูลคอมพิวเตอร์ หรืออุปกรณ์ที่ใช้เก็บข้อมูลที่ใช้เก็บข้อมูลคอมพิวเตอร์เป็นองค์ประกอบ หรือเป็นส่วนหนึ่งในการกระทำความผิดหรือมีข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดอาญาตามกฎหมายอื่น ซึ่งการจะใช้มาตรการดังกล่าวจะต้องอยู่ภายใต้บังคับพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 มาตรา 19 ที่ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องยื่นคำร้องต่อศาลที่มีเขตอำนาจเพื่อให้มีคำสั่งอนุญาตให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการตามคำร้องดังกล่าวข้างต้น ทำให้เจ้าพนักงานตำรวจไม่สามารถบังคับ บุกเข้า กระทบการใดๆ เพื่อเข้ารหัสลับของข้อมูลคอมพิวเตอร์หรือทำการถอดรหัสลับได้โดยพลการได้หากมิได้รับความยินยอมจากผู้ต้องหา ซึ่งหากเจ้าหน้าที่ได้พยานหลักฐานมาโดย มิชอบด้วยกฎหมายแล้ว ย่อมกระทบต่อการหลักการรับฟังพยานหลักฐานของศาล ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 226/1 ที่บัญญัติว่าในกรณีที่ความปรากฏแก่ศาลว่า พยานหลักฐานใดเป็นพยานหลักฐานที่เกิดขึ้นโดยชอบ แต่ได้มาเนื่องจากการกระทำโดยมิชอบ หรือเป็นพยานหลักฐานที่ได้มาโดยอาศัยข้อมูลที่เกิดขึ้นหรือได้มาโดยมิชอบ ห้ามมิให้ศาลรับฟังพยานหลักฐานนั้น ทำให้เกิดปัญหาช่องว่างของกฎหมายในช่วงระยะเวลาในการจับผู้ต้องหาและยึดของกลางต่างๆ ตลอดจนถึงระยะเวลาเวลาที่ศาลมีคำร้องอนุญาตให้กระทำการดังกล่าวขึ้นซึ่งอาจใช้ระยะเวลาตามสมควร ข้อมูลทางคอมพิวเตอร์ หรือพยานหลักฐาน ทางอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งถูกจับเก็บไว้ที่ผู้ให้บริการเก็บข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ เช่น google drive , OneDrive , iCloud Drive มักจะถูกควบคุมโดยระยะไกลโดยไม่จำกัดพรมแดนและสามารถลบทำลาย แก้ไข

เปลี่ยนแปลงได้ง่าย ประกอบอาชญากรรมทางเทคโนโลยีในปัจจุบันมักมีการกระทำในลักษณะเป็นกระบวนกร หรือมีผู้ร่วมกระทำความผิดตั้งแต่ 2 คน ขึ้นไป แม้ต่อมาศาลจะอนุญาตให้เจ้าหน้าที่กระทำการดังกล่าวตามคำร้องพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 ตามมาตรา 18 และมาตรา 19 ข้อมูลดังกล่าวก็อาจที่จะถูกลบไม่เหลือร่องรอย หรืออาจมีแก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อมูลคอมพิวเตอร์ซึ่งเป็นข้อมูลสำคัญที่อาจใช้เป็นพยานหลักฐานเอาผิดกับผู้กระทำความผิดและตัวการอื่นๆที่อยู่เบื้องหลังการกระทำความผิดได้ และแม้ว่าเจ้าหน้าที่จะได้พยานหลักฐานมาโดยชอบแล้ว แต่พยานหลักฐานประเภทนี้มักมีน้ำหนักรับฟังเป็นพยานในการเอาผิดกับผู้กระทำความผิดน้อยมากหรือไม่อาจรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้เลย เนื่องจากพยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์นั้น ยากต่อพิสูจน์ว่าพยานหลักฐานนั้นมีสภาพคงเดิมเหมือนอย่างต้นฉบับที่ปราศจากการเปลี่ยนแปลงไปจากต้นฉบับหรือไม่นั่นเอง นอกจากนี้พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 มาตรา 15 จะกำหนดผู้ให้บริการจะต้องรับผิดชอบในกรณีความร่วมมือ ยินยอม หรือรู้เห็นเป็นใจให้มีการกระทำความผิดด้วยก็ตาม แต่ก็เป็นการแก้ไขปัญหาที่ปลายเหตุ กล่าวคือ ผู้ให้บริการเก็บข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เป็นการประกอบธุรกิจรูปแบบหนึ่งซึ่งมักจะให้บริการเก็บข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ไว้เพื่อประโยชน์ของบุคคลทั่วไปเท่านั้นมักจะไม่มีส่วนรู้เห็นหรือให้ความยินยอมหรือสนับสนุนให้บุคคลใดกระทำความผิดแต่อย่างใด

จากการวิเคราะห์และศึกษาพระราชกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี พ.ศ.2566 มาตรา 6 มาตรา 7 และมาตรา 4/2 มาปรับใช้กับผู้ให้บริการเก็บข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ในความคิดทางอาชญากรรมทางเทคโนโลยีแล้ว ย่อมทำให้ดูช่องว่างของพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 มาตรา 18 ประกอบมาตรา 19 ที่กำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องขออนุญาตจากศาลและได้รับอนุญาตจากศาลในการสั่งให้บุคคลซึ่งครอบครองหรือควบคุมข้อมูลคอมพิวเตอร์ หรืออุปกรณ์ที่ใช้เก็บข้อมูลคอมพิวเตอร์ ส่งมอบข้อมูลคอมพิวเตอร์ หรืออุปกรณ์ดังกล่าวให้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่ หรือตรวจสอบหรือเข้าถึงระบบคอมพิวเตอร์ ข้อมูลคอมพิวเตอร์ หรืออุปกรณ์ที่ใช้เก็บข้อมูลคอมพิวเตอร์ หรือ ถอดรหัสลับของข้อมูลคอมพิวเตอร์ ข้อมูลใด หรือสั่งให้บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการเข้ารหัสลับของข้อมูลคอมพิวเตอร์ดังกล่าวเพื่อประโยชน์ในการสืบสวนและสอบสวนของเจ้าพนักงาน ซึ่งเมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมตัวผู้ต้องหาพร้อมยึดของกลางที่เป็นอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ต่างๆ เจ้าหน้าที่ตำรวจก็สามารถแจ้งให้ผู้ให้บริการเก็บข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ระงับบัญชีผู้ใช้งานรายนั้นไว้ชั่วคราว ทำให้พยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์คงสภาพเดิมได้อย่างแท้จริงปราศจากการแก้ไข เปลี่ยนแปลง หรือทำลายพยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์จากการควบคุมทางระยะไกลระหว่างผู้กระทำความผิดด้วยกัน ในระหว่างช่วงระยะเวลาก่อนที่ศาล จะมีคำสั่งอนุญาตให้เจ้าหน้าที่สามารถเข้าถึงข้อมูลคอมพิวเตอร์หรือพยานหลักฐานทางอิเล็กทรอนิกส์ ประกอบกับกรณีนี้ ทางเจ้าหน้าที่ตำรวจก็ไม่สามารถที่จะเข้าถึงข้อมูลทางคอมพิวเตอร์ที่มีลักษณะเป็นพยานหลักฐานทางอิเล็กทรอนิกส์ได้ อีกทั้ง ยังเพิ่มน้ำหนักในการรับฟังพยานหลักฐานทาง

อิเล็กทรอนิกส์ให้มีน้ำหนักรับฟังมากยิ่งขึ้นทำให้สามารถนำด้วยผู้กระทำความผิดที่แท้จริงมารับโทษได้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้การใช้มาตรการดังกล่าวก็ไม่ขัดกับพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลพ.ศ.2562 เนื่องจากมาตรา 4 กำหนดให้พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลดังกล่าวไม่ใช้กับการดำเนินการของหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่ในการรักษาความมั่นคงของรัฐ ซึ่งรวมถึงการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์นั่นเอง

ดังนั้นเพื่อให้การสอบสวนและการได้มาซึ่งพยานหลักฐานในความผิดทางอาชญากรรมทางเทคโนโลยีตามพระราชกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี พ.ศ.2566 เป็นไปอย่างรวดเร็วมีประสิทธิภาพและมีเหมาะสม ผู้ศึกษาจึงมีข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไขกฎหมายดังต่อไปนี้

1. ปัญหาเขตอำนาจสอบสวนของพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบสำนวนการสอบสวนในความผิดทางอาชญากรรมทางเทคโนโลยี

ควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี พ.ศ.2566 มาตรา 8 วรรคสอง เดิมบัญญัติว่า “การร้องทุกข์ในความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี จะกระทำต่อพนักงานสอบสวน ณ สถานีตำรวจแห่งใดในราชอาณาจักร หรือ กองบัญชาการตำรวจสืบสวนสอบสวนอาชญากรรมทางเทคโนโลยีก็ได้ และจะร้องทุกข์โดยวิธีการอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้ โดยให้ถือว่าเป็น การร้องทุกข์โดยชอบด้วยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และในการสอบสวนหรือดำเนินการเกี่ยวกับการกระทำความผิดดังกล่าวให้พนักงานสอบสวนที่รับคำร้องทุกข์ ไม่ว่าจะประจำอยู่ที่ใด หรือพนักงานสอบสวนที่ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติกำหนด เป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบมีอำนาจสอบสวนและดำเนินการเกี่ยวกับการกระทำความผิดดังกล่าวไม่ว่าความผิดนั้นจะเกิดขึ้น ณ ที่ใดในราชอาณาจักร”

แก้ไขพระราชกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี พ.ศ.2566 มาตรา 8 วรรคสอง เป็น “การร้องทุกข์ในความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยีจะกระทำต่อพนักงานสอบสวน ณ สถานีตำรวจแห่งใดในราชอาณาจักร หรือ กองบัญชาการตำรวจสืบสวนสอบสวนอาชญากรรมทางเทคโนโลยีก็ได้ และจะร้องทุกข์โดยวิธีการอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้ โดยให้ถือว่าเป็น การร้องทุกข์โดยชอบด้วยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และให้พนักงานสอบสวนที่รับคำร้องทุกข์ ไม่ว่าจะประจำอยู่ที่ใด หรือพนักงานสอบสวนที่ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติกำหนดไม่ว่าความผิดนั้นจะเกิดขึ้น ณ ที่ใดในราชอาณาจักร เป็นท้องที่ที่มีอำนาจสอบสวนคดีดังกล่าว ในกรณีนี้เมื่อพนักงานสอบสวนข้างต้นทำการสอบสวนเสร็จสิ้นแล้ว ให้พนักงานสอบสวนท้องที่ดังกล่าวส่งสำนวนการสอบสวนให้แก่พนักงานสอบสวนที่รับผิดชอบตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 18 และมาตรา 19 แล้วแต่กรณี ภายใน 15 วัน นับแต่วันที่พนักงานสอบสวนได้ทำการสอบสวนแล้วเสร็จ”

2. ปัญหาการสอบปากคำผู้เสียหายหรือพยานข้ามเขตอำนาจสอบสวนในความผิดทางอาชญากรรมทางเทคโนโลยี

ขอเสนอแนะแก้ไขพระราชกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี พ.ศ.2566 มาตรา 8 วรรคสาม โดยบัญญัติว่า “ในการสอบปากคำผู้เสียหาย พยาน หรือบุคคลใด พนักงานสอบสวนมีอำนาจออกหมายเรียกผู้เสียหาย พยาน หรือบุคคลดังกล่าวซึ่งมีเหตุอันควรเชื่อว่าถ้อยคำของเขาอาจเป็นประโยชน์แก่คดี ให้มาปรากฏตัวตามวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนดในหมาย หรือ อาจดำเนินการสอบปากคำโดยวิธีการอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้ ตามวิธีการและหลักเกณฑ์ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมประกาศกำหนด แต่ในกรณีที่ผู้เสียหาย พยาน หรือบุคคลใด มิได้มาปรากฏตัวตามวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนดในหมายโดยมีการผิดผ่อนมาแล้วสองครั้ง ให้พนักงานสอบสวนดำเนินการสอบปากคำบุคคลนั้น โดยวิธีการอิเล็กทรอนิกส์ เว้นแต่มีเหตุจำเป็นหรือเหตุอันสมควร”

3. ปัญหาการกำหนดกรอบระยะเวลาในการนำส่งพยานหลักฐานตามหมายเรียกพนักงานสอบสวนของสถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการธุรกิจในความผิดทางอาชญากรรมทางเทคโนโลยี

สำหรับประเด็นนี้ขอเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาคือ 2 ประเด็นดังนี้

3.1 แก้ไขเพิ่มเติมพระราชกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี พ.ศ.2566 มาตรา 8/13 โดยบัญญัติว่า “ให้สถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการธุรกิจนำส่งข้อมูลหรือพยานหลักฐานตามหมายเรียกให้แก่พนักงานสอบสวนหรือเจ้าหน้าที่ตามพระราชกำหนดนี้ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่สถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการธุรกิจได้รับคำสั่งหรือหมายเรียกแล้วแต่กรณี เว้นแต่ กรณีมีเหตุจำเป็นหรือมีเหตุอันสมควรพนักงานสอบสวนหรือเจ้าหน้าที่อาจอนุญาตให้ขยายระยะเวลาในการนำส่งข้อมูลหรือพยานหลักฐานดังกล่าวได้ เมื่อรวมระยะเวลาทั้งหมดห้ามมิให้เกิน 45 วัน นับแต่วันที่สถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการธุรกิจได้รับคำสั่งหรือหมายเรียกแล้วแต่กรณี

3.2 แก้ไขเพิ่มเติมพระราชกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี พ.ศ.2566 มาตรา 8/14 วรรคหนึ่ง โดยบัญญัติว่า “สถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการธุรกิจใดไม่ปฏิบัติตาม มาตรา 8/13 ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าแสนบาท

วรรคสอง โดยบัญญัติว่า “ในกรณีที่การกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเกิดจากการสั่งการหรือการกระทำของกรรมการ หรือ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้น หรือในกรณีที่บุคคลดังกล่าวมีหน้าที่ต้องสั่งการหรือกระทำการและละเว้นไม่สั่งการหรือไม่กระทำการจนเป็นเหตุให้นิติบุคคลนั้นกระทำความผิดผู้นั้นต้องระวางโทษไม่เกินหนึ่งปีหรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำปรับ

4. ปัญหาการสั่งให้ผู้ประกอบการธุรกิจให้บริการเก็บข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ระงับการลบ แก้ไข เปลี่ยนแปลงพยานหลักฐานไว้ชั่วคราวในคดีความผิดทางอาชญากรรมทางเทคโนโลยี

สำหรับประเด็นนี้ขอเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาเป็น 2 ประเด็นดังนี้

4.1 ควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี พ.ศ.2566 มาตรา 3 เดิมบัญญัติว่า “ผู้ประกอบการธุรกิจ” หมายความว่า “ผู้ประกอบการธุรกิจตามกฎหมายว่าด้วยระบบการชำระเงินและผู้ประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัลตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล”

แก้ไขพระราชกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี พ.ศ.2566 มาตรา 3 เป็น “ผู้ประกอบการธุรกิจ” หมายความว่า “ผู้ประกอบการธุรกิจตามกฎหมายว่าด้วยระบบการชำระเงินและผู้ประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัลตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล” รวมถึงผู้ประกอบการให้บริการ เก็บรักษาข้อมูลคอมพิวเตอร์เพื่อประโยชน์ของบุคคลอื่น

4.2 แก้ไขเพิ่มเติมพระราชกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี พ.ศ.2566 มาตรา 7/2 ในกรณีที่ผู้ประกอบการให้บริการเก็บข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ได้รับแจ้งจากพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งได้รับการแต่งตั้งตามกฎหมายว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ หรือ พนักงานสอบสวน หรือ สปอท ว่าได้มีการผู้ใช้บัญชีเก็บข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี ให้ผู้ประกอบการให้บริการเก็บข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าวมีหน้าที่ระงับบัญชีผู้ใช้งานรายนั้นไว้เป็นการชั่วคราวไม่เกินเจ็ดวัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งจากพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งได้รับการแต่งตั้งตามกฎหมายว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ หรือ พนักงานสอบสวน หรือ สปอท แล้วแต่กรณี หากไม่มีคำสั่งให้ระงับบัญชีผู้ใช้งานรายนั้นไว้ต่อไปภายในระยะเวลาดังกล่าว ให้ผู้ประกอบการให้บริการเก็บข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ ยกเลิกการระงับบัญชีผู้ใช้งานรายนั้น

เอกสารอ้างอิง

- คณะรัฐมนตรี./เอกสารประกอบพิจารณาพระราชกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี./ อ.พ 1/2566 สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่งสำนักงานวิชาการสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.[online].AvailableURL// <https://dl.parliament.go.th/>./2025 (กันยายน 17).
- ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พ.ศ.2477
- พระราชบัญญัติให้ใช้พระธรรมนูญศาลยุติธรรม พ.ศ.2543
- พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.2544
- พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550
- พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ.2562
- พระราชกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางอาชญากรรมทางเทคโนโลยี พ.ศ.2566